

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum	08-10-2015	Betreft	onderwijsbegroting 2016
Briefnr.	593895 PHE/AK	Inlichtingen	030 – 298 92 35

Geachte leden van de Vaste Commissie,

De aandacht voor onderwijs dreigt te verslappen. Terwijl juist goed onderwijs de sleutel is naar een betere toekomst voor onze leerlingen.

Om de ambitie van een vooraanstaande kenniseconomie in de 21e eeuw waar te maken is het noodzakelijk om op een aantal punten het beleid drastisch bij te stellen:

- meer investeringen in het onderwijs blijven noodzakelijk;
- naar een andere besturingsfilosofie: de besteding van het onderwijsgeld kan veel beter;
- voor kwalitatief goed onderwijs zijn de beste mensen nodig: tijd, geld en zeggenschap spelen hierbij een grote rol.

Meer investeringen in onderwijs noodzakelijk

De uitgaven aan onderwijs blijven achter bij de ambitie van de kennisinvesteringsagenda (KIA). Alleen door langdurig fors te investeren in het onderwijs kan dit doel worden bereikt. Voor de komende jaren is volgens de KIA-coalitie een extra investering van 6 miljard nodig.

Elke leerling moet de aandacht krijgen die hij of zij nodig heeft. Dit vereist afspraken over een optimale klassengrootte, meer handen in de klas en een voortdurende investering in de professionele ontwikkeling van leraren.

De invoering van passend onderwijs leidt tot veel problemen, onnodig veel leerlingen zitten hierdoor noodgedwongen thuis. Extra budget voor passend onderwijs is noodzakelijk.

De AOb ondersteunt de motie-Klaver voor extra budget voor onderwijs aan vluchtelingenkinderen. Deze moet zo snel mogelijk uitgevoerd worden, want dagelijks worden de scholen in de praktijk geconfronteerd met problemen. Gezien de omvang van het probleem roept de AOb de overheid en de sociale partners op de handen ineen slaan om het vraagstuk van onderwijs en ondersteuning aan kinderen van vluchtelingen op een integrale wijze het hoofd te bieden. Daarnaast pleit de AOb voor extra budget voor educatie aan niet-Nederlandstalige volwassenen, zodat gemeenten samen met roc's het onderwijs aan volwassen vluchtelingen op adequate wijze kunnen verzorgen.

Naar een nieuwe besturingsfilosofie

De besturingsfilosofie van de afgelopen jaren moet bijgesteld worden. Naast meer investeringen in onderwijs, is ook een betere besteding van onderwijsmiddelen noodzakelijk. Er zijn twee manco's in het tot nu toe gehanteerde systeem: de mensen uit de praktijk worden niet bij het vaststellen van de beleidsprioriteiten betrokken, en de bekostiging wordt te vrijblijvend toegekend. Er zijn te weinig checks en balances, want akkoorden worden alleen met besturen overeengekomen.

Ook op schoolniveau heeft de leraar te weinig invloed op de besteding van de middelen.

De overheid hanteert tot nu toe voor de beleidsprioriteiten als uitgangspunt dat inhoudelijke en bekostigingsafspraken met besturen worden gemaakt. Het geld wordt naar de besturen in het onderwijs overgeheveld en de overheid verwacht dat het dan allemaal goed komt. Door de grote autonomie van schoolbesturen en de bekostiging via de lumpsum, bestaat echter veel onduidelijkheid over de besteding van onderwijsgeld. Er wordt veel beloofd, maar niet al het geld komt op de goede plek. Er zijn veel voorbeelden waarbij het mis is gegaan, bijvoorbeeld bij de extra gelden voor professionalisering. Er zijn vooraf geen bestedingsvoorwaarden gesteld aan deze gelden en het is dan ook volstrekt onduidelijk waar ze aan besteed worden.

Een ander voorbeeld betreft de besteding van het bedrag dat was bedoeld voor 3.000 extra banen in het primair en voortgezet onderwijs. Achteraf is niet te traceren hoe deze gelden besteed zijn en hoeveel banen gecreëerd zijn dan wel behouden.¹ De AOb vreest voor te veel vrijblijvendheid en pleit daarom voor helderheid vooraf: er dient vooraf meer gestuurd te worden door het stellen van bestedingsvoorwaarden, zodat gewaarborgd wordt waaraan de gelden besteed worden. Tijdens het proces dient er voldoende toezicht te zijn. Achteraf moet een goede verantwoording op basis van realisatiecijfers plaatsvinden.

Daarnaast vindt de AOb dat de overheid de garantie moet bieden dat zoveel mogelijk middelen naar het primaire proces gaan; dit kan door per onderwijssector een percentage van de bekostiging voor het primaire proces vast te stellen.

Bij grote bestuursbesluiten over investeringen in vastgoed en vreemd vermogen dient vooraf een risicoanalyse en externe financiële toets plaats te vinden.²

Op landelijk niveau dienen inhoudelijke afspraken niet alleen met besturenorganisaties gemaakt te worden, maar ook met vakorganisaties.

Versterk de positie van de leraar

Geef de professional zeggenschap over de inhoud en vorm van zijn werk en zie hem niet alleen als uitvoerder. Dit komt de kwaliteit van het onderwijs ten goede.

De leraar moet mee kunnen praten over de inhoud van zijn vak op landelijk en schoolniveau. In 2016 start de ontwerpfase van een toekomstbestendig curriculum in het funderend onderwijs. De inspraak van leraren moet ook hier groter en zichtbaarder zijn.

Ten aanzien van het onderwijstoezicht vindt een verschuiving plaats naar meer intern toezicht door schoolbesturen. De AOb vindt dat de leraar zelf sterker betrokken moet worden bij dit interne toezicht. De Inspectie van het Onderwijs dient hierbij voornamelijk de wettelijke eisen te toetsen, zonder dat dit leidt tot extra administratieve werklast voor de leraar.

Medezeggenschapsraden hebben nu slechts adviesrecht en geen instemmingsrecht ten aanzien van de begroting. Een instemmingsrecht op dit punt is nodig. De AOb heeft onlangs in het kader van het wetsvoorstel versterking bestuurskracht meerdere voorstellen gedaan om de medezeggenschap te versterken.³

Maak het onderwijs een aantrekkelijke sector om te werken

De sector onderwijs zal de komende jaren moeten concurreren met andere sectoren om hoogopgeleide werknemers aan te trekken. Enerzijds heeft het onderwijs te maken met krimp, waardoor jonge leerkrachten geen baan krijgen of hun baan verliezen. Anderzijds is in de nabije toekomst behoefte aan hoogopgeleid personeel. Voorkomen moet worden dat jonge leraren vertrekken. Dat betekent dat de sector

¹ De VO-raad heeft nu cijfers gepubliceerd over de banen, maar deze zijn slechts gebaseerd op een enquête onder besturen.

² Denk aan de problemen bij ROC Leiden en Amarantis.

³ Briefnr. 593888 d.d. 29-09-2015.

een aantrekkelijk arbeidsvoorwaardenpakket moet kunnen bieden. Met een goed salaris, minder werkdruk, (perspectief op) vast werk en ruimte voor professionalisering.

Een goed salaris betekent dat in 2015 en latere jaren minimaal een loonbijstelling dient plaats te vinden conform de afgesproken referentiesystematiek.

Een dergelijke loonbijstelling is bestaand beleid en geen extra investering.

De AOb vindt het dan ook onbegrijpelijk dat, ondanks de toezegging uit de troonrede 2014, de referentieruimte 2015 niet volledig wordt toegekend, maar dat er 0,3% loonkosten gekort wordt op de incidentele loonontwikkeling.

In het onderhandelaarsakkoord 'Loonruimte publieke sector' staat dat eerst pensioen moet worden ingeleverd, alvorens extra loon toe te kennen. De AOb is het hier volstrekt mee oneens.

De arbeidsmarktmaatregelen die de minister benoemt om de sector van jonge leerkrachten te voorzien⁴, zijn op geen enkele wijze een oplossing; het gaat om enkele tientallen nieuwe leerkrachten, terwijl bijvoorbeeld in het voortgezet onderwijs meer dan 70.000 leraren werken.

In verband met de krimp is de AOb voorstander van een tijdelijke maatregel waardoor jonge leerkrachten voor de sector behouden blijven en ouderen op een gunstige wijze (deels)uit kunnen treden.

Bevoegde leraren voor het beste onderwijs

Eigenlijk mogen werkgevers alleen leraren met een bevoegdheid benoemen, maar in het vo en mbo zijn hierop vele wettelijke uitzonderingen. De AOb vraagt om deze uitzonderingen op de bevoegdheidsregeling in te perken.

Leraren die bevoegd zijn, moeten alleen in dat vak lesgeven waarvoor ze bevoegd zijn,

onbevoegden dienen van hun werkgever de mogelijkheid te krijgen om binnen twee jaar hun bevoegdheid te halen. Hierbij dient tevens vooraf vast te staan dat iemand een vast contract krijgt zodra hij/zij bevoegd is.

Mocht u meer informatie willen hebben, dan kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

Liesbeth Verheggen
voorzitter Algemene Onderwijsbond

⁴ Bijvoorbeeld het project 'Eerst voor de klas'.